

N:o 11.

Ank. till Riksd. kansli den 17 mars 1893, kl. 3 e. m.

*Konstitutionsutskottets utlåtande, i anledning af väckt motion om
ändrad lydelse af § 52 regeringsformen och § 33 riksdagsordningen.*

Under erinran, hurusom vid innevarande riksdag Första Kammaren åter förkastat och Andra Kammaren åter antagit väckt motion om rätt för kamrarne att sjelfva bland sina ledamöter utse talmän och vice talmän, har herr *Christian Bülow* i motion, n:r 213, inom Andra Kammaren uttalat såsom sin åsigt, att Andra Kammaren bör tillerkännas rätt att sjelf få utöfva dessa val, under det att Första Kammaren må fortfarande såsom hittills hos Konungen anhålla om talmän. På grund häraf har motionären föreslagit, att Riksdagen måtte antaga nedanstående förslag till ändrad lydelse af § 52 regeringsformen och § 33 riksdagsordningen att hvila till vidare grundlagsenlig behandling:

Regeringsformen.

§ 52.

Första Kammarens talman och två vice talmän utnämne Konungen. Andra Kammaren utser bland sina ledamöter talman och två vice talmän.

Bih. till Riks. Prot. 1893. 3 Saml. 5 Häft. (N:o 11.)

Riksdagsordningen

§ 33.

1. Så snart fullmagten undergått den i mom. 1 af nästföregående paragraf föreskrifna granskning samt berättelse om förloppet dervid blifvit af chefen för justitiedepartementet, eller den i hans ställe förordnad är, meddelad kamrarne, hvar i hvad dess ledamöter angår, begär Första Kammaren ofördröjligen hos Konungen, medelst deputation, talman och två vice talmän, dem Konungen då bland kammarens ledamöter utnämner. Andra Kammaren väljer bland sina ledamöter talman och två vice talmän.

2. Innan talmän blifvit utsedda föres i hvardera kammaren ordet af den derstädes närvarande ledamot, som de flesta riksdagar bevisat, och der två eller flera ledamöter i lika många riksdagar deltagit, den af dem, som är till lefnadsåren äldst.

3. Vid samtidigt förfall i en af Riksdagens kamrar för både talman och vice talman utses, på sätt vid val af talman i Andra Kammaren eger rum, en af kammarens öfrige ledamöter att tjenstgöra såsom talman för tillfället.

Utskottet, som finner giltigt skäl icke vara för handen att tillstyrka bifall till den föreslagna grundlagsändringen, hemställer,

att herr Bülow's motion icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 13 mars 1893.

På utskottets vägnar:

O. BERGIUS.

Reservationer:

af herr *Vahlin, Ljungman, Bengtsson, Boström, Dahn, Wikstén, Elowson, Gyllensvärd och Hedin*, som yttrat:

»Till undanrödjande af de olägenheter, hvilka saknaden af föreskrift, om hvilken det åligger att föra ordet vid samtidigt inträffande förfall i en af Riksdagens kamrar för såväl talman som vice talman, skulle kunna medföra, hafva gång efter annan, särdeles under de senaste åren, olika förslag framställts inom Riksdagen, såsom att kamrarne skulle sjelfva ega att utse talmän och vice talmän, att de vid samtidigt förfall för talman och vice talman skulle ega att utse en af sina ledamöter att fungera som talman, eller att detta uppdrag skulle fullgöras af den ledamot, hvilken, innan talman och vice talman blifvit utsedde, enligt riksdagsordningen eger att föra ordet. Riksdagens Andra Kammare har genom flera beslut häfdat den uppfattning, att såväl talmän som vice talmän böra utses af kamrarne, hvilken uppfattning åter af Första Kammaren lika ofta underkänts; lika litet har ett under innevarande riksdag af konstitutionsutskottet framlagdt sammanjemkningsförslag af innehåll, att kamrarne skulle sjelfva ega att utse vice talmän, lyckats vinna någondera kammarens bifall.

Under sådana förhållanden synes därför icke vara att förvänta, att de olägenheter, man vill afhjelpa, kunna genom för begge kamrarne gemensamma bestämmelser undanröddas, men deremot borde, enligt reservanternas förmenande, en lösning af frågan på så sätt, att utseendet af talman och vice talmän för hvardera kammaren bestämmas i öfverensstämmelse med dess uppfattning, kunna vinna bifall af begge kamrarne, och härigenom åtminstone en stridsfråga dem emellan genom ömsesidigt tillmötesgående afföras från dagordningen.

Att talman och vice talmän i Första Kammaren utses af Konungen, i den Andra åter af kammaren sjelf står måhända bäst tillsammans med kamrarnes eget skaplygne och saknar icke heller motsvarighet inom andra konstitutionella stater, såsom t. ex. Italien, Spanien, Österrike, Ungern, Baden, Canada, och i viss mån äfven inom Bayern, Hessen och Würtemberg.

På grund af nu anförda skäl anse vi, att utskottet bort, med anledning af herr Bülows motion, hemställa,

att följande förslag till ändrad lydelse af § 52 regeringsformen och § 33 riksdagsordningen måtte af Riksdagen antagas att hvila till vidare grundlagsenlig behandling:

Regeringsformen.

§ 52.

Första Kammarens talman och två vice talmän utnämne Konungen. Andra Kammaren utser talman och två vice talmän.

Riksdagsordningen.

§ 33.

1. Så snart fullmagterna undergått den i mom. 1 af nästföregående § föreskrifna granskning samt berättelse om förloppet dervid blifvit af chefen för justitiedepartementet, eller den i hans ställe förordnad är, meddelad kamrarne, hvar i hvad dess ledamöter angår, begäre Första Kammaren ofördröjligen hos Konungen, meddelst deputation, talman och två vice talmän, dem Konungen då bland kammarens ledamöter utnämner. Andra Kammaren väljer bland sina ledamöter talman och två vice talmän.

2. Då i något af de fall, som i 91, 93 och 94 §§ regeringsformen omförmälas, Riksdagen på de i samma grundlags 95 § nämnde vederbörandes kallelse sammanträder, eger Första Kammaren att, inom sig, välja talman och vice talmän.

3. Innan talmän blifvit utsedde föres i hvardera kammaren ordet af den derstädes närvarande ledamot, som de flesta riksdagar bevistat, och, der två eller flere ledamöter i lika många riksdagar deltagit, den af dem, som är till lefnadsåren äldst.

4. Vid samtidigt förfall i en af Riksdagens kamrar för både talman och vice talmän utses, på sätt vid val af talman i Andra Kammaren eger rum, en af kammarens öfrige ledamöter att tjenstgöra såsom talman för tillfället.»

samt af herr *Johnsson*.